

Ваканционно селище „Момчил Голф и голф игрище

Описание и история на случая

Автор: Ирина Матеева

Снимка: Александър Зарков

09.02.2016 г.

Описанието на "Ваканционно селище Момчил голф и голф игрище", изпълняван от Българска фондация Биоразнообразие в партньорство с Екологично сдружение "За Земята" и Информационна мрежа Блулинк с финансиране в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. <http://ngogrants.bg>. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Българска Фондация Биоразнообразие и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

Увод

Още в първите дни на януари 2015 община Балчик публикува съобщение за инвестиционно предложение за изграждането на огромен хотелски комплекс с винарна и голф игрище, разположен на платото над Балчик.

Инвестиционното предложение на дружествата "Тесса Уинд Голф Клуб" и "Сий Уинд Голф Клуб" срещна спонтанен граждански и неправителствен отпор, тъй като бъдещото селище "Момчил голф и голф игрище" предвижда застрояване на над 1400 дка в защитената зона "Балчик" за опазване на дивите птици от екомрежата "Натура 2000" и обхваща приоритетен тип местообитания вече унищожени в съседната Натура 2000 защитена зона за опазване на местообитания "Комплекс Калиакра".

Природозащитна стойност

Орнитологично важно място и защитена зона „Балчик“ се намира на Черноморското крайбрежие югозападно и непосредствено до гр. Балчик. Обхваща част от Добруджанското плато и скалния масив на юг до вилната зона и курорта Албена. На северозапад граничи с международен път Е87, а на североизток със самия град. На територията му попада квартал Момчил. В югоизточната си част е терасирано и прорязано от дълбоки дерета и ровове с отвесни седиментни стени, множество свлачища и обрушвания. Отделено е от морето с тясна брегова ивица и път. От срещашите се тук местообитания преобладават откритите тревни пространства – ненапоаявани земеделски земи и пасища с преобладаване на степни съобщества с катраника /*Artemisia alba*/ и брегова овсига /*Bromus riparius*/. Склоновете са обрасли с широколистни дъбови гори от космат /*Quercus pubescens*/ и виргилиев дъб /*Q. virgiliana*/ и храсталачните съобщества. На тази сравнително малка по площ територия (1 554,2 ha) само до 2005 г. са установени 136 вида птици, от които 54 са вписани в Червената книга на България (2009). От срещашите се видове 65 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са описани 7 вида, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 18 вида, в SPEC3 - 40 вида. ОВМ обхваща подходящи местообитания за 56 вида, включени в приложение 2 на ЗБР, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 51 са вписани също в приложение I на Директива 79/409/ЕИО.

ЗЗ „Балчик“ е с изключително висока природна стойност в мрежата Натура 2000, тъй като от една страна представлява място с тесен фронт на миграция, където ежегодно прелитат над 100 000 реещи се птици, а от друга е място за гнездене на видове птици, които имат ограничено разпространение в България и са основно привързани към степните местообитания – дебелоклюнатата чучулига, черногърбото каменарче и късопръстата чучулига. Популациите на тези видове са вече значително засегнати в съседни защитени зони – „Белите скали“ (заради изграждане на голф игрища) и „Калиакра“ (заради изграждане на ветрогенератори и овощни градини).

От гледна точка на местообитания в района е определена нова уникална и ендемична асоциация *Alyso caliacrae* – *Artemisietum lerchiana* (Tzonev, Roussakova et Dimitrov 2006), която представлява специфичен подтип на хабитат 6290 Западнопонтийски божурови степи по Закона за биоразнообразието, който в окончателния вариант на Директива 92/43 за местообитанията е записан с код „62С0 Понто-Сарматски степи“ и е приоритетен за опазване. 60 % от този тип местообитание в района на Калиакра беше унищожен с изграждането на друго голф игрище - *Thracian cliffs golf and spa*, поради което държавата би следвало да има отговорност да предложи включване на наличните местообитания от този вид в района на Момчил голф в защитена зона от европейската мрежа Натура 2000 като компенсация на нанесените щети.

Заплаха

В периода 2002 – 2007 г. инвеститорът "Тесса енерджи" ООД прави неколкостотни опити да изгради на територията на сегашната защитена зона Балчик ветроенергиен парк. Поради силната опозиция от страна на неправителствени организации, намесата на Бернската конвенция и наложения със стратегическата екологична оценка на Националния план за възобновяеми енергийни източници мораториум за нови проекти, инвеститорът изоставя ветроенергийният проект. От началото на 2015 г. инвеститорът, участвайки с нова фирма, представя нов проект за усвояване на територията - „Ваканционно селище „Момчил Голф и голф игрище” на площ 147,277 ха в землището на град Балчик, на мястото на планирания в миналото ветропарк. Ако този проект бъде реализиран безвъзвратно ще бъдат унищожени 58% от понто-сарматските степни местообитания в защитената зона и по този начин ще унищожат гнездовите територии на дебелоклюнатата чучулига и черногърбото каменарче, ще застрашат популациите на останалите гнездящи птици и ще отнемат ловните територии на грабливите птици. Идеята да се изгради хеликоптерна площадка на интензивен прелетен път на птиците, там където мигрантите летят много ниско е много рискова не само за самите птици, но и за сигурността на полетите.

Подробно представяне на проблема и инвестиционно намерение

Според представената от инвеститора информация за проекта „Ваканционно селище „Момчил Голф и голф игрище” се предвижда: 30% от територията да бъде застроена със сгради с височина 10 м (2-етажни и 3-етажни сгради, хотел), заемащи обща площ от 40 ха, административни сгради, стопански постройки; хеликоптерна площадка, улична инфраструктура; винарна, заемаща площ от 4,3 ха; голф игрище, заемащо 82 ха, включително сради, алейна мрежа и водни площи; предвижда се и озеленяване с дървесна растителност. От описанието става ясно, че 58% от естествените местообитания понто-сарматски степи на територията на 33 „Балчик” ще бъдат коренно и необратимо променени и на практика унищожени.

Хронология на казуса и предприетите действия от различните страни

През 2002 г. инвеститорът "Тесса енерджи" ООД анонсира своето инвестиционно предложение за изграждане на вятърен парк от 12 турбини в степите западно от Балчик при квартал Момчил. Поради известният факт, че през района се наблюдава интензивен прелет по миграционния път Via Pontica, през есента на 2003 г. Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) осъществи целенасочени проучвания на есенната миграция в района на планирания ветропарк и установи, че само за един миграционен сезон през територията прелитат 104013 реещи се мигриращи птици. Тези резултати бяха потвърдени и с проучванията на есенната миграция през 2004 г. от същия район. Въпреки, че БДЗП изрази неколкостотни отрицателни становища за изграждането на ветропарка, проектът бе одобрен. През 2004 г. БДЗП и Кралското дружество за защита на птиците във Великобритания, подкрепени от Сдружение за дивата природа „Балкани”, Групата за проучване и защита на прилепите, Дружеството за защита на хищните птици, Зелени Балкани и Сдружение „Природен фонд”, внесоха в Бернската Конвенция мотивиран доклад с искане за отваряне на файл по случая „Ветропарк Балчик”, поради неспазване на изискванията на Бернската конвенция. В отговор Бернската конвенция назначи независима експертиза на място и обсъждайки подробно резултатите от доклада, откри файл срещу България и прие препоръка 117(2005), като следи развитието по случая и до днес. До 2007 г. ветропаркът не бе изграден и решението, с което бе одобрен, изгуби давност. През август 2007 г. "Тесса енерджи" ООД получи ново одобрение за изграждане на

ветропарк от 4 турбини на същата територия, като РИОСВ Варна счете, че не е необходим ОВОС (решение ВА 335-ПР/2007 от 8 август 2007). Това решение също изгуби давност през 2012 г. В периода 2010 – 2013 г. бяха разработени Стратегическо екологично проучване на развитието на ветроенергийния сектор, Стратегическа екологична оценка на Националния план за добив на електроенергия от възобновяеми енергийни източници 2010 – 2020, както и карта на чувствителните зони за птици от изграждането на ветрогенератори. Всички тези документи недвусмислено посочиха, че районът западно от гр. Балчик, подобно на цялото Черноморско крайбрежие, е с висок риск за птиците и там не могат да се изградят ветрогенератори. Със стратегическата екологична оценка от август 2012 г. бе наложен мораториум за изграждането на нови ветрогенератори в цялата географска област Добруджа до 2020 г.

Въпреки наложените със заповедта за обявяване забрани, заплахите за унищожаване на степните местообитания и свързаните с тях застрашени видове птици не приключиха. През януари 2015 г. инвеститорите „Тесса Уинд Голф Клуб“ АД и „Сий Уинд Голф Клуб“ АД заявиха ново инвестиционно предложение за изграждане на „Ваканционно селище „Момчил Голф и голф игрище“ на площ 147,277 ха в землището на град Балчик, на територията на планирания в миналото ветропарк. Тогава жителите на кв. Момчил на град Балчик, протестираха срещу новият проект за голф игрище, заради природозащитния статут на територията и поради високия риск от активизиране на свлачища в района. Коалиция „За да остане природа в България също внесе мотивирано становище против изграждането на мащабния туристически комплекс в сърцето на защитена зона „Балчик“.

В началото на август 2015 г. инвеститорите изпратиха документацията относно проекта на Българското дружество за защита на птиците и сдружение „Зелени Балкани“, конкретно задание за доклад по ОВОС и устройствен план на територията, като част от стартирала процедура по ОВОС за инвестиционното предложение. В началото на месец септември БДЗП внесе мотивирано становище относно допустимостта на инвестиционното предложение и обхвата ДОВОС.

6. Ключови закононарушения

• Българско законодателство

Ако проектът бъде одобрен ще бъде нарушен Законът за биологичното разнообразие тъй като ще бъдат нанесени значителни щети върху птиците и техните местообитания в следствие на реализирането на проекта. Зсегнати ще бъдат гнездящите в района птици, предмет на опазване в защитената зона, основно дебелоклюнатата чучулига, полската бърбрица, черногърбото каменарче, всички видове грабливи птици. Унищожени или увредени ще бъдат строго защитени местообитания – Понто-сарматски степи и съпътстващото ги биоразнообразие, които имат локално разпространение и се срещат основно в този район. Изграждането на хеликоптерна площадка на територията, където преминава интензивен миграционен път ще повиши както риска за птиците, така и риска за сигурността на пътниците.

Макар и още в началото си, стартиралата процедура по ОВОС също е опорочена. Тъй като въпросният проект не е част от одобреният ОУП на град Балчик, то стартирането на такава процедура по ОВОС не би следвало въобще да се допуска. От друга страна още в заданието за ДОВОС има представена невярна информация, която тенденциозно омаловажава очакваните значими въздействия, а също така въобще не се предвижда оценка за съвместимост.

• Международно законодателство

Голф проектът би бил в грубо нарушение на чл. 6 на Директивата за местообитанията, както и чл.3 и 4 на Директивата за птиците, а потенциалното изграждане на ветрогенераторен парк на миграционния път на птиците Ва Понтика, България нарушава

чл1, ал.2, чл.3, ал.2, чл.2 и чл. 4 на Конвенцията за опазването на европейската дива флора и фауна и природни местообитания (Бернската Конвенция).

7. Етап е казуса

Казусът е все още в начална фаза и още не е приключил. На национално ниво все още се очаква и има възможност отговорните институции да предприемат мерки за превантивна защита на територията и за недопуснатите нарушения на европейското законодателство. На международно ниво не са сезирани отговорните институции поради възможността казуза да бъде разрешен на национално ниво.

8. Гражданска реакция

Гражданите на кв. Момчил на град Балчик са против осъществяването на проекта. Местни жители незабавно сформират гражданска група за противопоставяне на поредния мегаломански проект по Черноморието. В консултация с експерти от Коалицията „За да остане природата“ те подготвят и внасят в община Балчик възражение срещу проекта. Възражението е подкрепено с над 50 подписа на собственици на имоти в близост до планираното строителство.

Информацията е актуализирана към февруари 2015 и е подпомогната от проект „Участие за природата“, който се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. Проектът се изпълнява от Българска фондация Биоразнообразие в партньорство с Екологично сдружение „За Земята“ и мрежа за гражданско действие „Блулинк“.